

ANKARA İLİ ÇANKAYA İLÇESİ ÖZELİNDE; YILLIK PERİYODİK KONTROLLER

Mehmet Ali Kıran¹, Güner Yıldırım²
Asansör Kontrol Koordinatörlüğü. Ankara,
Tel : 0 312 229 00 53,

¹ mehmetali.kiran@emo.org.tr , ²guner.yildirim@emo.org.tr

ÖZET

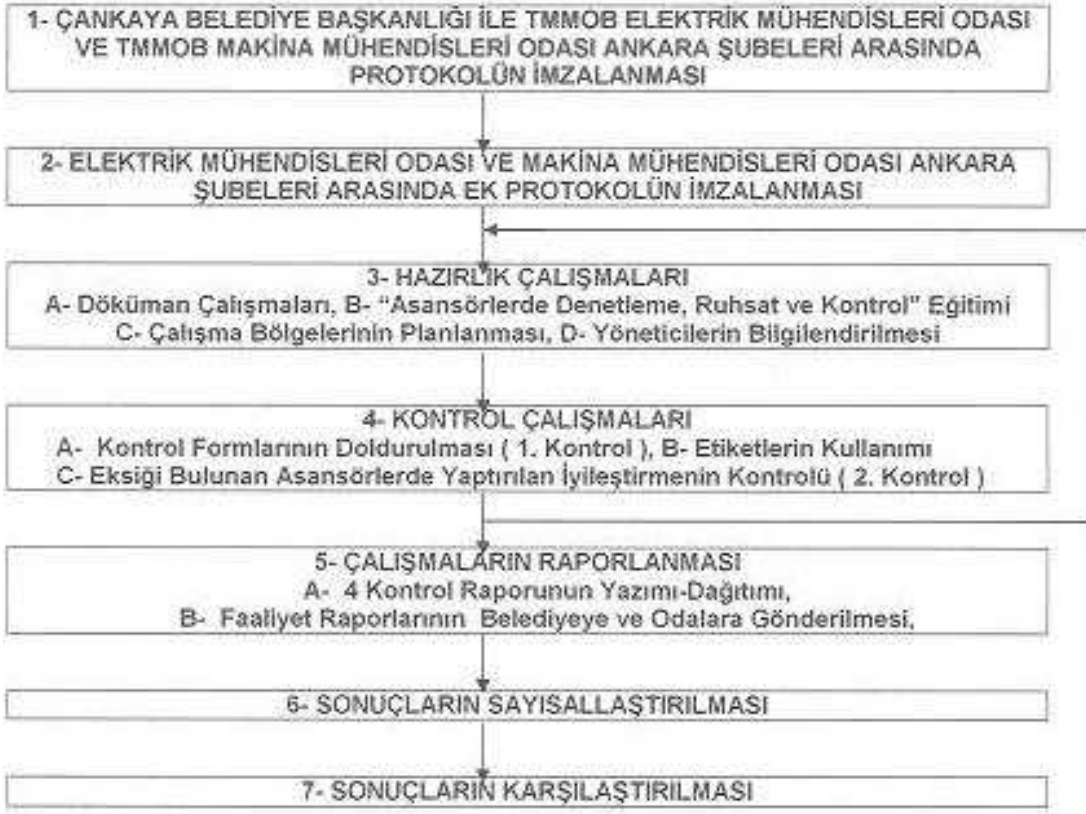
“İnsan hayatı ve güvenliği açısından asansör tesisleri diğer makine sistemlerinden daha yüksek emniyet ve güvenilirlik seviyelerine sahip olmalıdır. Burdan yola çıkarak bakım; genel olarak sadece hasar olduğu zaman alınan tedbirler topluluğu olmayıp, donanımın performansını, güvenilirliğini, düzenli ve verimli, arızayı önleyecek şekilde emniyetli çalıştırarak en üst düzeyde tutmak ve işletme kayıplarını en aza indirmektir. Bu da asansör tesislerinin sistemetik ve planlı bir bakıma tabi tutulmalarını gerektirir.” İdeal anlamdaki bu bakımın pratikte denetimini 15 Şubat 2003 tarih ve 25021 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) ve 20 Aralık 1995 tarih ve 22499 sayılı Asansör Yönetmeliklerine dayanarak ÇANKAYA Belediyesi ile yönetmeliklerde adı geçen kuruluşlardan TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası ve TMMOB Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubeleri arasında bir Protokol imzalanarak Asansör Yönetmeliği’nin yapılmasını zorunlu tuttuğu Asansörlerin Yıllık Kontrolleri 2002 yılından bu yana gerçekleştirilmektedir. Anılan yönetmelik hükümleri çerçevesinde yürütülen kontroller neticesinde elde edilen veriler ve öneriler bildirimizde sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler; Asansör Yönetmeliği, Periyodik kontroller

1. GİRİŞ

Çankaya Belediyesi ile TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası ve TMMOB Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubeleri arasında 11.01.2002 tarihinde imzalanan protokol gereği Çankaya Belediyesi sınırları içindeki asansörlerde kontroller 01.03.2002 tarihinde başlatılmıştır. Bir Elektrik ve bir Makina mühendisinden oluşan ekipler 2002 yılında 2646 adet, 2003 yılında 3509 adet 2004 yılında 4417 adet. 2005 yılında 4583 adet asansörde kontrollerini gerçekleştirmişlerdir. İlk çalışma yılında ekiplere sorumluluk bölgeleri tanımlanarak, sokak-sokak tarama ve kontroller yapılmış, daha sonraki yıllarda oluşan Bilgi bankası kullanılarak asansörlerin yıllık periyodik kontrollerine devam edilmiştir.

Bu kontroller sonunda 2002 yılında 662 adet, 2003 yılında 3196 adet, 2004 yılında 2646 adet ve 2005 yılında 3097 adet olmak üzere toplam olarak 9601 adet ‘Asansör Kontrol Raporu’ düzenlenerek bina yöneticilerine ve yetkili bakımçı firmalarına teslim edilmiştir.

2. PROTOKOLÜN İMZALANMASI VE ÇALIŞMALARIN BAŞLANGICI

15 Şubat 2003 tarih ve 25021 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Asansör Yönetmeliği (95/16/AT)'nin 24. maddesinde "Yapının bağlı bulunduğu Belediyelerce veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valiliklerce en az yılda bir kere her asansörün kontrolü yapılır. Ancak kadrosunda yeterli teknik eleman bulunmayan Belediyeler veya Valilikler yıllık kontrol işini, dışarıdan Elektrik ve/veya Makina mühendisine yaptırabilir. Bu mühendis emniyet ve işletme yönünden tesisin İşletilmesine engel bulunmadığını belirten ve sorumluluğunu taşıyan bir rapor verir. Bu rapor 3 nüsha olarak düzenlenir; birer nüshası Belediyede veya Valilikte, asansör firmasında veya yetkili servisinde ve bina sorumlusunda muhafaza edilir. Bu raporun tanzim ettirilmesinin takibinden asansörün bulunduğu bina sorumlusu ve bakımını yapan firma müştereken sorumludur." denilmektedir. Aynı konu, 20 Aralık 1995 tarihi ve 22499 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan ve yukarıda belirtilen yeni yönetmelikle yürürlükten kalkan eski Asansör Yönetmeliği'nin 25. maddesinde de belirtilmektedir

20 Aralık 1995 tarihli yönetmelik hükümleri çerçevesinde, asansörlerin emniyet ve işletme yönünden standartlara uygun şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla, 11.01 2002 tarihinde Çankaya Belediyesi ile TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası ve TMMOB Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubeleri arasında Asansörlerin Yıllık Kontrolü Hakkında işbirliği Protokolü İmzalanmıştır. Çalışma metodolojisi aşağıda belirtilen şekilde saptanmıştır.

2.a) Protokolün imzalanması

Belediye ve Odalar arasında imzalanan işbirliği protokolü, yapılacak işin amacını, taraflarını , tanımlarını ve başlangıç zamanını belirledikten sonra yetki ve sorumluluklar maddesinde tanımlanan hususlar çalışmaların ana başlıklarını oluşturmuştur.

2.b) Ek protokolün imzalanması

Odalar arasındaki ek protokolün amacı. Belediye ile yapılan protokoldeki hususların hayata geçirilmesi için oluşturulacak sekreteryanın işlerini sağlamak olarak açıklanmıştır.

Sekreteryayı yürütecek olan Asansör Kontrolleri Koordinatörü (AKK), odaların yönetici kurulları adına şube sekreterleri tarafından birer yıl dönüşümlü olarak görev yapacaktır. İlk yıl koordinasyon Makine Mühendisleri Odası Ankara Şubesi tarafından yürütülmüştür.

2.c. Hazırlık çalışmaları

Protokolün tarif ettiği ve hedeflediği amaca dönük uygulamaların sağlanması amaç ile doküman, kontrol görevlileri, yer... çalışmaları başlatılmıştır.

3. DOKÜMAN ÇALIŞMALARI

3.a. Yönetici Bilgilendirme Formu

Belediyenin yaptığı duyuruya ilave olarak bina yöneticilerini sistem hakkında bilgilendiren, sorumluluklarını hatırlatan, ilgili asansörlerin hangi gün ve saatle kontrol edileceğini gösteren Bilgilendirme Formu hazırlanmıştır.

3.b. Asansör Kontrol Formu

Asansör kontrol görevlileri tarafından binada bulunan her asansör için 1. ve 2. kontrollerde doldurulmak üzere Asansör Kontrol Formu hazırlanmıştır.

3.c. Asansör Kontrol Raporu

Kontrol görevlilerinin yaptığı kontroller sonucunda belirlenen eksiklikleri giderilen. TSE ye uygun şartlarda olan asansörlerin. Asansör Kontrol Formlarındaki bilgilerini içeren Asansör Kontrol Raporu hazırlanmıştır.

3.d. Asansör Kontrol Etiketleri

Asansör kontrollerinin yapıldığını kullanıcılara bildirmek için asansörlere yapıştırılmak üzere, asansörün durumunu gösteren 3 farklı renkte Asansör Kontrol Etiketleri düzenlenmiştir.

3.e. Asansör Kontrol Görevlileri Kimlik Kartı

Kontrol çalışmalarında görev alacak mühendisler için Belediye ve Odaların onayı bulunan resimli Asansör Kontrol Görevlileri Kimlik Kartı hazırlanmıştır.

3.f. Asansörlerde Denetleme, Ruhsat ve Kontrolleri Eğitimi

Kontrol çalışmalarında görev alacak Mühendisler, kendi odaları tarafından eğitim seminerleri düzenlendi bu eğitimlerde teknik konuların yanı sıra ilgili yönetmelik ve

standartlar ile belge düzenleme, yöneticilerle ilişkiler ve mühendislik etiği üzerine bilgilendirmeler yapılmaktadır.

3.g) Çalışma Bölgelerinin Planlanması

Makina Mühendisleri Odasının koordinasyonundaki 1. yıl çalışmalarında Çankaya bölgesi, oluşturulan kontrol ekiplerince takiplerinin yapılabilmesi için belli sorumluluk alanlarına ayrılmış, Toplanan bilgiler bir havuzda toplanmıştır. İlk kontrollerin yapılmasından 1 yıl sonra tarama çalışmaları tamamlanmış, Bunun üzerine, mevcut bilgiler değerlendirilerek asansörlerin farklı ekipler tarafından kontrolünün sağlanması için görevlendirme sistemiyle çalışan kontrol tekrarlarına başlanmıştır.. Böylece kontrollerin periyodik olması sağlanmıştır.

3.h) Yöneticilerin Bilgilendirilmesi

Belediyenin yöneticilere yaptığı duyurunun ardından sorumluluk bölgelerini tanıyan kontrol ekipleri tespit ettikleri asansörlü binaların yöneticilerine bir adet bilgilendirme formunu bırakarak, etkinliğin yaygınlaştırılmasına çalışmışlardır. Gerekli hallerde telefon görüşmeleri yaparak ve basına bilgi akışı sağlayarak, toplumsal duyarlılığın artırılmasına çalışılmıştır.

4. KONTROL ÇALIŞMALARI

01.03.2002 tarihinde ilk kontrollere başlanmıştır. Yapı kullanma izni ile asansör kullanma izin belgeleri bulunan binaların kontrolleri yapılmış, Yönetmeliğin emrettiği " Yılda en az bir kez her asansörün kontrolü yapılacaktır "maddesine dayanarak kontroller 2. çalışma yılından itibaren periyodik hale getirilmiştir.

4.a). Kontrol Formlarının Doldurulması (1. Kontrol)

Binalarda bulunan İnsan ve yük asansörleri, kuyu dibinden makina dairesine kadar tüm yönleri ile 110 başlık altında kontrol edilip, her bilgi bu formlara işlenmiştir.

4.b). Etiketlerin Kullanımı

Asansörlerde yapılan her denetimden sonra , giriş katta , asansör kapısının yukarısına durumu bildiren renkte etiketler yapıştırılmıştır. Bu etiketlerden Kırmızı olanı " Eksik ve Hataların Giderilmesine Kadar Kullanılması Sakıncalıdır ", Mavi olanı " Eksik ve Hataları ivedilikle Giderilmelidir ". Yeşil olanı ise "Asansörün Mevcut Haliyle Kullanılmasında Teknik ve Güvenlik Açısından Sakınca Bulunmamaktadır" anlamında kullanılmaktadır.

4.c). Eksikliği Bulunan Asansörlerde Yaptırılan İyileştirmenin Kontrolü (2. Kontrol)

1. kontrolde tespit edilen eksikliklerin giderilmesi durumunda 2. kontrol yapılmış, sonuç İlk tutulan kontrol formunun üzerine işlenip Durum yeşil etiketle de kullanıcıların bilgisine sunulmuştur.

5. ÇALIŞMALARIN RAPORLANMASI

Yapılan çalışmalarla ilgili belgelerin ilgili yerlere verilmesi ve bu etkinliklere ait bilgilerin bir araya getirilmesi, istenen yerlere duyurulması ve depolanmasının sağlandığı faaliyetlerdir.

5.a) Kontrol Raporunun Yazımı – Dağıtımı

Kontrolü yapılan, yeşil etiketi yapıştırılan asansörlerin durumu kontrol raporu ile belgelendirilip, 4 nüsha yazılan rapor, bina yöneticisine, yetkili bakım firmasına ve belediyeye teslim edilmiştir.

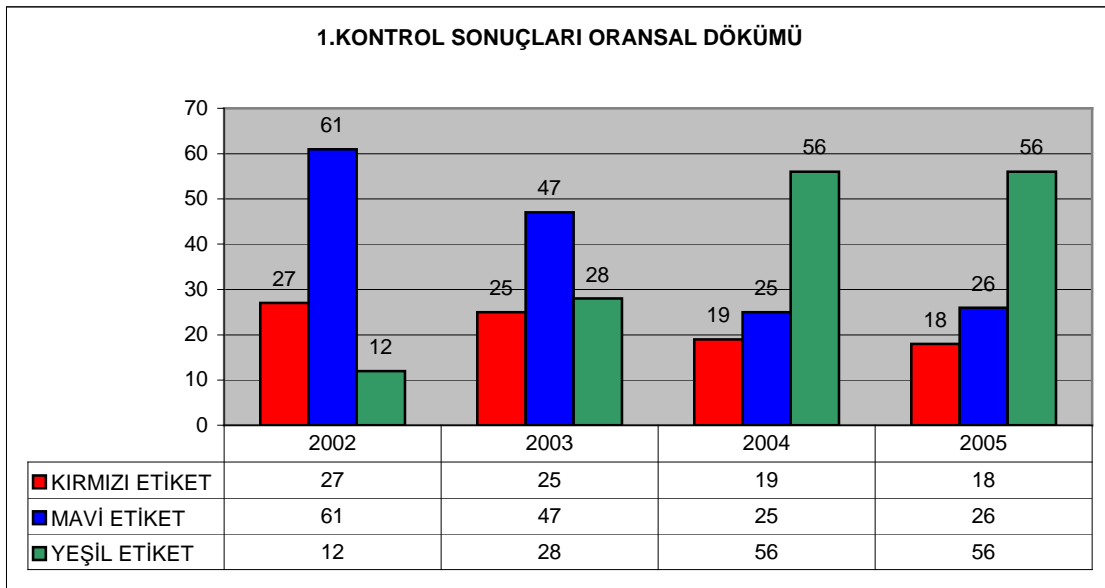
5.b) Faaliyet Raporlarının Belediyeye ve Odalara Gönderilmesi

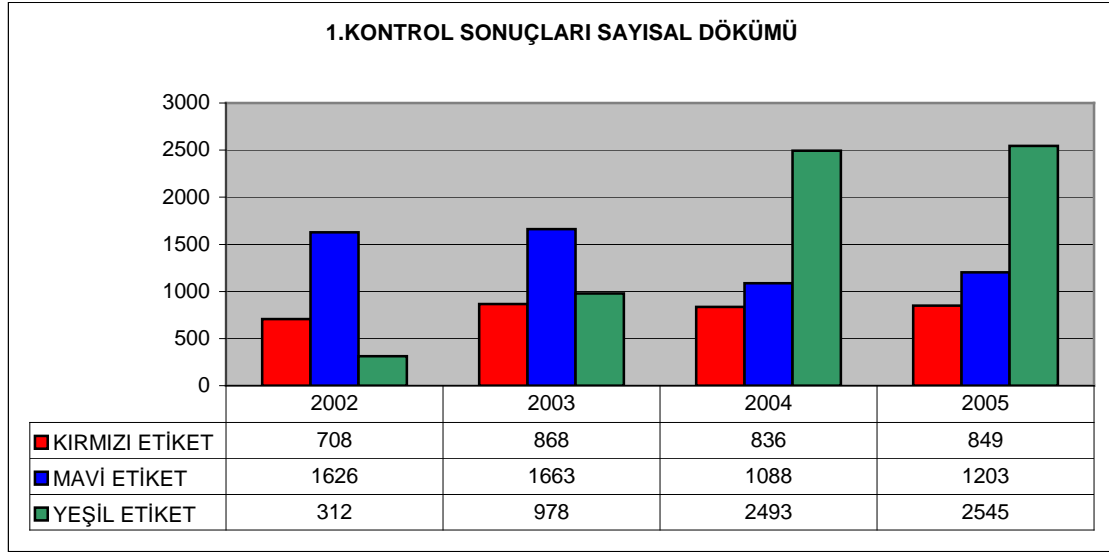
Aylık ve yıllık bilgileri içeren raporlar hazırlanarak, düzenli olarak belediye ve odalar bilgilendirilmiştir.

6. SONUÇLARIN SAYISALLAŞTIRILMASI

Elde edilen bilgilerin sınıflanması, tasnifi, yorumlanabilir hale getirilmesi, istatistiksel altyapının oluşturulması çalışmalarını kapsar.

2002 yılında 2646 adet 2003 yılında 3509 adet, 2004 yılında 4417 adet ve 2005 yılında da 4583 adet asansör 110 maddeden oluşan asansör kontrol formu çerçevesinde incelenmiştir. Bu kontrol noktalarından 28 adedi can ve mal güvenliği açısından önem taşıyan maddelerdir. 2002 yılında ilk kontrolü yapılan 2646 asansörden 708 adedine kırmızı, 1626 adedine mavi. 312 adedine yeşil etiket yapıştırılmıştır. 2003 yılında 3509 asansörde yapılan ilk kontrolde 868 adedi kırmızı, 1663 adedi mavi, 978 adedi yeşil etiket; 2004 yılında 4417 asansörde yapılan İlk kontrolde 836 adedi kırmızı, 1088 adedi mavi. 2493 adedi yeşil etiket ve 2005 yılında 4597 asansörde yapılan ilk kontrolde 849 adedi kırmızı, 1203 adedi mavi ve 2545 adedi yeşil etiket almıştır.

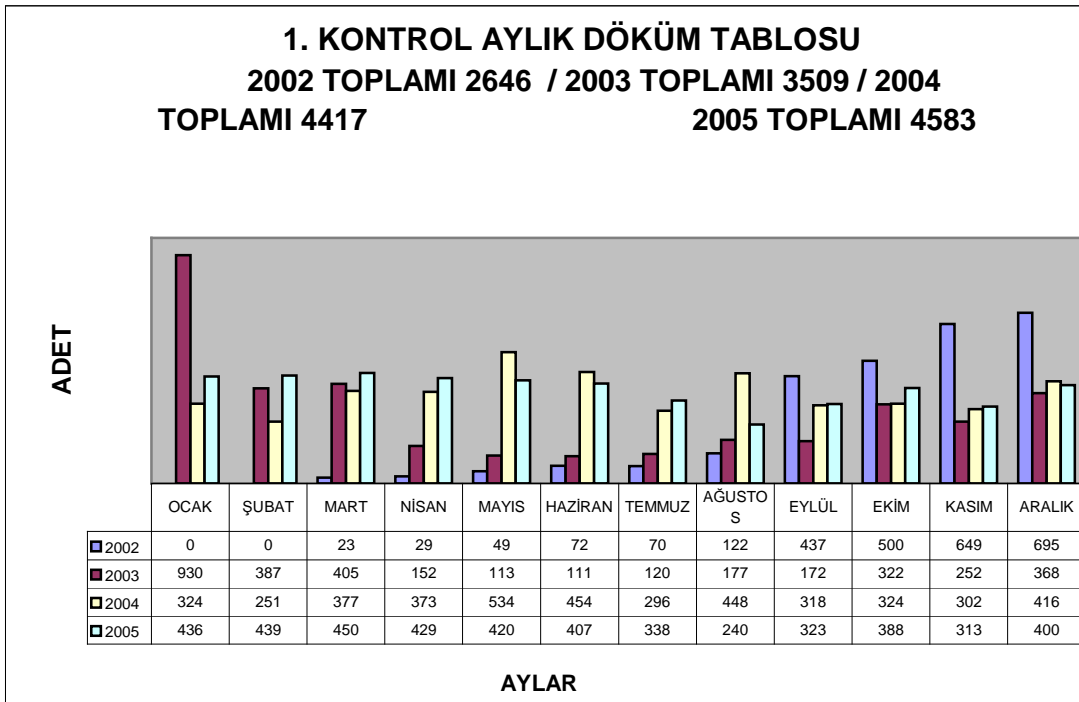

2005 yılında bölgemizde bakım yapan yetkili firma sayısı 87 adettir. 56 firmanın da yönetmelikte istenen belgelere sahip olmadıkları halde bakım yaptıkları tespit edilmiştir.(Bu firmalar yetki belgelerini tamamlamaları hususunda uyarılmışlardır.)

Ayrıca; asansörlerin durak sayıları, kumanda cinsleri, kapasiteleri, yapım yılları, hızları, markaları ve Bakım firmalarına ilişkin bilgiler kontrol formlarına işlenmiştir.

7. SONUÇLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

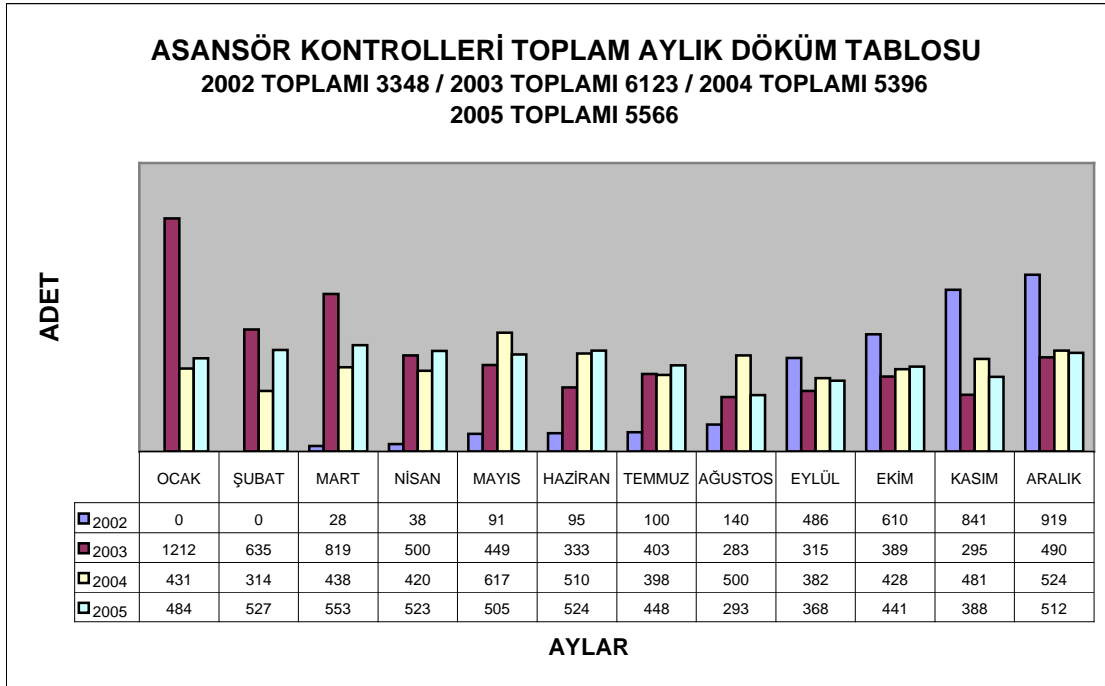
Yapılan çalışmalardaki etkinliğin ve verimin artırılabilmesi amacı ile dönemsel sonuçlar karşılaştırılarak, içinde bulunulan mevcut durumun tespiti yapılır, gelecek çalışmalar planlanır.

Çalışmaların sürdürüldüğü üç yıla ait aylık toplam kontrol miktarı, teslim edilen ruhsat sayıları ve verilen ruhsatların toplam kontrollere oranını gösteren ve yazımız devamında sunulan çizelge, yapılan denetimlerdeki ve belgelendirilen asansörlerin sayısındaki artışı göstermektedir. Kontrol sayıları artmakta ve sonuçlanmaktadır.

Yapılan çalışmalar neticesinde asansörlerdeki iyileştirmeler, eksikliklerin giderilmesi, belgeli asansör sayısındaki artışından da gözlenmektedir. Başlangıçta bölgemizdeki asansörler %30 oranında belgelendirilmişken 2005 yılında bu oran %70'lere çıkmıştır.

Dört yıl içinde yapılan kontrollerde kırmızı etiket alan asansörlerin oranı %27'den %18'e, mavi etiket alan asansörlerin oranı %61'den %26'ya gerilemiştir. Buna karşılık ilk kontrolde yeşil etiket alan asansörlerin oranı %12'den %56'ya çıkmıştır.

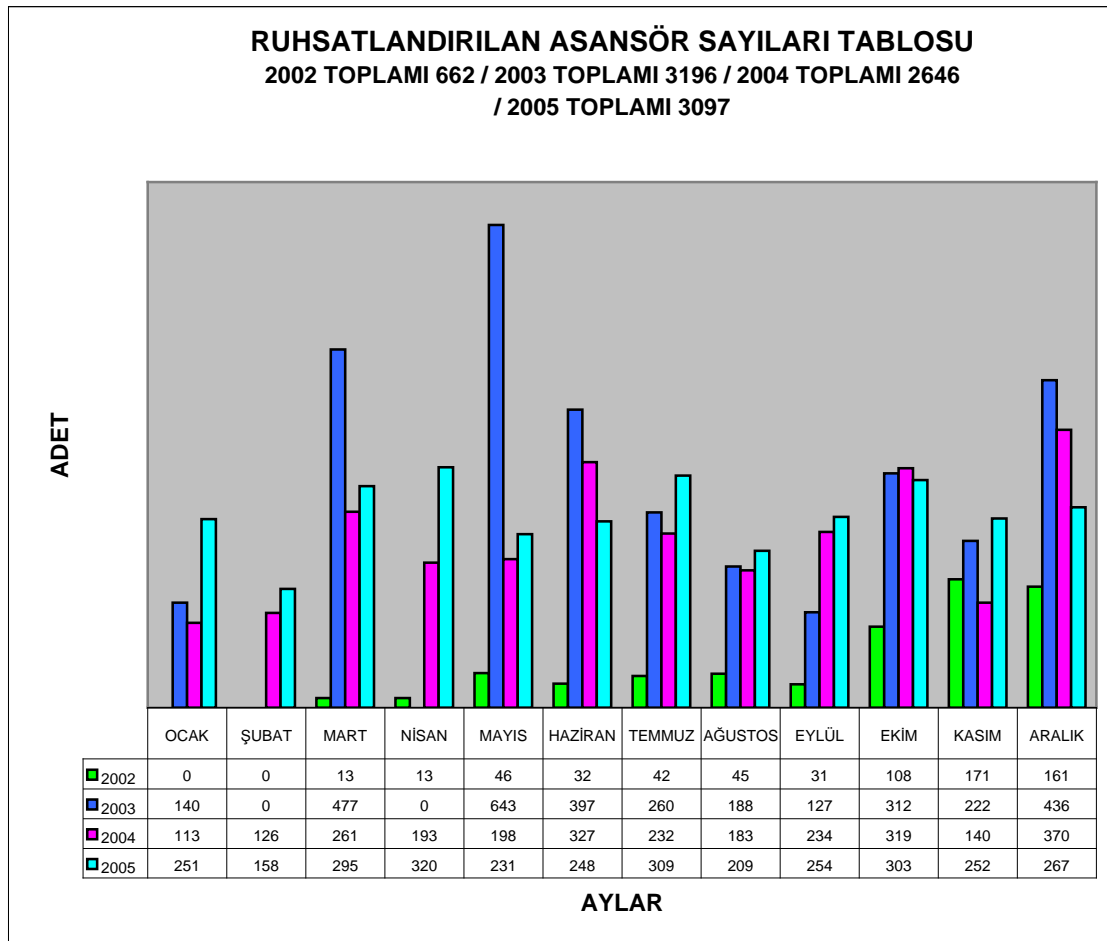

Yine yazımız devamında sunulan 1. kontrol sonuçları sayısal dökümünden de anlaşılacağı üzere 2002 yılında kullanılmamasında sakınca olan, eksik ve hataları ivedilikle giderilmesi gereken (kırmızı ve mavi etiket alan) asansörlerin oranı %88 iken. 2005 yılında bu oran %44'e inmiştir. Eksik bulunmayan, yeşil etiket alan asansörlerin oranı %12'den %56'ya çıkmıştır. Bu oranlar Çankaya bölgesindeki asansörlerin artan bir hız ile güvenle kullanılabilir hale gelmekte olduklarını göstermektedir. Ancak yine de bölgedeki tüm asansörlerin kontrollerinin yapılamadığı gerçeğini göz önüne alırsak en iyi tahminle her beş asansörden biri kullanılmıyacağına risk taşımaktadır, mevcut halleriyle kullanılmamaları gerekmektedir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan 5 yıllık asansör kontrolleri sonucunda;

- “Belediye; asansörlü bina yöneticilerini ve belediye sınırları içinde çalışma gösteren asansör firmalarını uymalı ve özellikle ve öncelikle asansör yönetmeliğinin 25. Maddesinde belirtilen yasal zorunluluğa uygun olarak asansörlü binalardan asansörlerinin yıllık kontrol raporlarını istemelidir.” Yapılan kontroller esnasında bina yetkilileri ve firma yetkilileriyle yaşanan problemlerin (ekonomik, mesleki ve sosyal) çözümü için bina yetkilileri ve firma yetkilileri konu hakkında tam olarak bilgilendirilmeli ve ilgili belediyeler yasal yetki, görev ve sorumluluklarını yerine getirmelidir.

- Asansör firmaları, asansör dernekleri, ilgili idari birimler, bakanlık ve belediyeler üzerine düşen sorumluluğu “çeşitli kaygılarla” yerine getirmemişlerdir.
- İlgili yasa, yönetmelik, mevzuat ve genelgeler en kısa zamanda günümüz koşullarına ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde; bilimin ve kamu yararının temel alındığı ve gerekli güvenlik kuralları ve standartlarının uygulandığı bir içeriğe kavuşmalıdır.

- Yapılan kontroller sonucunda asansörlerin kalite ve güvenliğinde gözle görünür bir artış her ne kadar gerçekleşmişse de güvenlik açısından eksik bulunan ve 2. kontrol gereken asansörlerin çok azında 2. kontrol yapıldığı ve bunların da belirtilen sürenin çok sonrasında yapıldığı görülmektedir. “Düzenlenen raporların yöneticilerce alınmasını ve bu kontroller sonucunda belirtilen eksik ve hataların giderilmesi konusunda, raporlarını almayan ve raporda belirtilen eksik ve hatları gidermemekte ısrarlı olan yöneticilere ve asansör firmalarına gerekli yaptırımları uygulamalıdır.”
- Kamu yararı için yapılan bu kontrollerin özel şirketler tarafından yapılması önerilmektedir. Kar amaçlı ticari işletmeler tarafından yapılacak kontrollerde kalitenin düşmesi ve objektifliğin kalkması kaçınılmaz olduğundan bu kontroller kamu eliyle veya kamu yararına görev yapan birimler tarafından yapılmalıdır.

REFERANSLAR

1. TS 2168, “Asansör Bakım Kuralları”, Mayıs 1976
2. “Asansör Tesislerinde Planlı ve Erken Uyarıcı Bakım”, 27-28 Mayıs 2005, 2. İletim Teknolojileri Kongresi, M. Özkırım, E. İmrek, M. C. Fetvacı
3. 20 ARALIK 1995 tarih 22499 sayılı Resmi Gazete
4. 15 ŞUBAT 2003 tarih 25021 sayılı Resmi Gazete
5. Çankaya Belediyesi Asansör Kontrol Koordinatörlüğü 2002-2003-2004-2005 Faliyet Raporları